

Nejtoxictější látky na světě mohou spalovny monitorovat lépe. Ale nechtějí.

17.1.2024 - | Arnika

Nebezpečným dioxinům se totiž při spalování odpadů nevyhneme. Přestože jejich převážná většina končí díky systémům čištění spalin v pevných zbytcích (v takzvaném popílku, který je považován za nebezpečný odpad), dochází rovněž k jejich uvolňování do ovzduší. Kolik přesně to je, ale není snadné zjistit, protože monitoring emisí dioxinů probíhá obvykle (v souladu s českou i evropskou legislativou) pouze dvakrát ročně, po dobu několika hodin. Skutečné emise dioxinů po zbytek roku, tedy zhruba po 363 dní v roce, v podstatě neznáme, neměří se. "To jaksí odporuje tvrzení provozovatelů spaloven i ujištění, které slýcháme z úst úředníků, že emise ze spaloven jsou pod kontrolou," komentoval současný stav vedoucí programu Toxické látky a odpady spolku Arnika, Jindřich Petrlík a doplnil: "To ani nemluvíme o celé škále dalších dioxinů podobných perzistentních organických látek, které se v emisích spaloven odpadů také objevují."

Množství emisí dioxinů se však v závislosti na podmínkách, které ve spalovně panují, může velice rychle měnit a vzniká tak otázka, zda jsou krátkodobá měření „dostatečně vypovídající“. Podle studií ze zahraničí tomu tak není, a proto ve Francii, Belgii anebo ve Švédsku přistoupili k dlouhodobějšímu neboli semikontinuálnímu měření emisí dioxinů. V Česku je způsob měření v podstatě dobrovolný, pokud ho nenařídí příslušný úřad při vydávání integrovaného povolení. Provozovatelé stávajících i plánovaných spaloven odpadů však možnost dlouhodobého monitoringu odmítají.

Dlouhodobý monitoring by měl být evropský standard

Dlouhodobý monitoring emisí dioxinů přitom dokáže odhalit nejen rozdíly mezi hodnotami naměřenými při krátkodobém a dlouhodobém odběru vzorků, ale také problémy spaloven odpadů s plněním emisního limitu. To se potvrdilo například v Belgii [1] nebo v Nizozemsku [2]. Belgie na základě takto získaných zjištění zavedla semikontinuální ^b měření u spaloven komunálního odpadu a později i u spaloven nebezpečného odpadu a cementáren. Jeho příkladu následovala také Francie.

"Právě dlouhodobý monitoring je předpokladem pro ověření "dostatečné stability" emisí dioxinů. Evropská environmentální kancelář (EBB) už dnes doporučuje provádět ho alespoň po dobu jednoho roku a opakovat minimálně každých pět let. Vedle toho bylo v případě švédské spalovny SYSAV v Malmö soudy rozhodnuto, že právě dlouhodobý monitoring je nejlepší možná technika, a že se zároveň jedná o ekonomicky schůdné řešení [3]. Ani financování by tak nemělo být překážkou, jednalo-li se o ochranu životního prostředí a lidského zdraví," říká Nikola Jelínek, odbornice na toxické látky v životním prostředí.

Dioxiny totiž v životním prostředí poté, co se do něj dostanou, setrvávají po dlouhou dobu, a jejich nebezpečnost pro člověka spočívá v tom, že jsou karcinogenní a narušují hormonální a imunitní systém, a to už ve velice nízkých koncentracích.

V Česku provozovatele spaloven emise dioxinů netrápí

„Po vzoru Francie a Belgie jsme vyzvali celkem devatenáct provozovatelů stávajících a plánovaných spaloven odpadů v České republice k zavedení semikontinuálního měření emisí dioxinů. Obdrželi jsme pět odpovědí. Většina odpovědí byla zamítavá, v jednom případě odkládala jeho zavedení až do

fáze integrovaného povolení. Nejčastěji se ale provozovatelé odkazovali na nastavení současné české legislativy, která semikontinuální měření emisí dioxinů povinně nevyžaduje,” komentuje situaci Nikola Jelínek.

V Belgii se povinnost semikontinuálního měření zavedla, ač se v ní žádný přístroj na semikontinuální měření nevyrábí. To je i jedním z dalších argumentů, se kterým se v České republice setkáváme, přestože na českém trhu tato zařízení v současné době k dispozici jsou [4]. Jedním z limitujících faktorů by u nás mohl být nedostatek laboratoří, které umějí dioxiny měřit, i těch je ale podle akreditací udělených Českým institutem pro akreditaci (ČIA) dostatek.

Protože se jedná o ekonomicky schůdné a pro životní prostředí a lidské zdraví vhodné řešení, neexistuje důvod, proč semikontinuální měření nezavést u stávajících a nepožadovat i u plánovaných spaloven odpadů v ČR.

Poznámky:

a Jde například o per- a polyfluoroalkylované látky (PFAS), bromované dioxiny anebo bromované zpomalovače hoření.

b Semikontinuální monitoring – odběr vzorku probíhá po omezenou dobu (např. 6 týdnů), po které se vymění cartridge (kazeta s filtrem) za novou a měření může probíhat dál, zatímco původní cartridge putuje na analýzu do akreditované laboratoře.

Zdroje:

[1] https://www.ejnet.org/toxics/cems/1998_DeFre_OrgComp98_Underest_Dioxin_Em_Inv_Amesa.pdf

[2] https://arnika.org/download/1651_d96e80bba1757b2bc0384bb50b167666

[3] <https://meta.eeb.org/wp-content/uploads/2019/11/Waste-Incineration-BATC-2019-briefing.pdf>

[4] <https://afriso.cz/produkt/automaticky-system-pro-odber-vzorku-dioxinu-gt90-dioxin/>

Pro víc informací kontaktujte tiskového mluvčího Arniky Luboše Pavloviče (Tato e-mailová adresa je chráněna před spamboty. Pro její zobrazení musíte mít povolen Javascript., +420 606 727 942).

<https://arnika.org/o-nas/tiskove-zpravy/nejtoxictější-látky-na-svete-mohou-spalovny-monitorovat-lepe-ale-nechteji>